

بررسی تطبیقی حق ترمیم فروشنده در کنوانسیون وین، اصول یونیدروا و ایران

مرتضی حاجی پور^۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۹/۲۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۴/۳

چکیده

وظیفه اولیه طرفین قرارداد، اجرای تعهدات ناشی از آن است. در صورتی که فروشنده به درستی و به صورت کامل به تعهد خود عمل ننماید خریدار می تواند با تحقق شرایطی قرارداد را فسخ کرده و به ادامه رابطه حقوقی پایان دهد؛ اما امکان دارد ناقض قرارداد تمایل به رفع نقض داشته باشد و بخواهد ایراد موجود در اجرای قرارداد را برطرف نماید. اعلام آمادگی فروشنده این سوال را مطرح می کند که آیا حق ترمیم برای ناقض قرارداد وجود دارد و اگر قائل بر پذیرش آن باشیم چگونه می توان بین حق ترمیم و حق فسخ تعادل برقرار کرد. این تحقیق در نظر دارد به روش توصیفی و تحلیلی به بررسی موضوع در کنوانسیون بیع بین المللی کالا، اصول یونیدروا و حقوق ایران پردازد و به اجمال می توان گفت در کنوانسیون وین حق ترمیم شناسایی شده ولی در خصوص ارتباط آن با فسخ ابهام وجود دارد در حالی که در اصول یونیدروا حق ترمیم بر فسخ مقدم است. در حقوق ایران از حقی با عنوان ترمیم بحث نشده است. در کل، پذیرش رویکرد شناسایی حق ترمیم بر فروشنده ناقض در هماهنگی با اصل حفظ رابطه حقوقی، حسن نیت و وظیفه همکاری در تقلیل خسارت است.

واژگان کلیدی: نقض، ترمیم، فسخ، کنوانسیون، اصول یونیدروا و ایران

^۱ دانشیار حقوق خصوصی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

مقدمه

یکی از مهم‌ترین اصول حاکم بر قراردادها اصل لزوم است و مطابق این اصل هیچ‌یک از طرفین نمی‌توانند به صورت یک‌جانبه به قرارداد خاتمه دهند؛ اما این اصل با استثنائاتی مواجه است که در آن قرارداد یا قانون به یکی از طرفین و یا هر دو اجازه لغو قرارداد را می‌دهد. در کنوانسیون بیع بین‌المللی کالا (۱۹۸۰) در صورتی شخص می‌تواند قرارداد را فسخ کند که نقض اساسی محقق شده باشد و نقض قرارداد توسط یکی از طرفین هنگامی نقض اساسی محسوب می‌شود که منجر به ورود چنان خسارتی به طرف دیگر گردد که او را از آنچه استحقاق انتظار آن را به موجب قرارداد داشته، اساساً محروم کند، مگر این‌که طرفی که مبادرت به نقض قرارداد نموده است چنین نتیجه‌ای را پیش‌بینی نمی‌کرده و یک فرد متعارف همانند او نیز در اوضاع و احوالی مشابه، نمی‌توانسته است آن امر را پیش‌بینی کند (م. ۲۵).

یکی از تعهدات اصلی بایع، تسلیم کالای منطبق با قرارداد است. در صورتی که بایع از تسلیم کالای منطبق و توابع آن امتناع ورزد نقض، اساسی بوده و طرف مقابل حق فسخ دارد. بند الف م. ۴۹ در مقام بیان موارد اعلام فسخ قرارداد مقرر داشته است: «در صورتی که عدم ایفای هر یک از تعهدات بایع به موجب قرارداد یا این کنوانسیون، نقض اساسی قرارداد محسوب می‌شود». سوالی که مطرح می‌شود این است که آیا در چنین فرضی ناقض قرارداد حقی مبنی بر رفع نقص را دارد و اگر قائل به پذیرش چنین حقی باشیم چگونه می‌توان آن را با حق فسخ طرف مقابل سازگار کرد؟ آن‌هایی که بر حفظ قرارداد، حسن نیت و تعهد همکاری توجه دارند تمایل به ارجح دانستن ترمیم بر فسخ دارند. در مقابل، آن‌هایی که باوردارند حق فسخ بعد از تحقق وابسته به امر دیگری نیست بر اولویت حق فسخ تکیه می‌کنند. این اختلاف وقتی بیشتر می‌شود که سیاق م. ۴۸ کنوانسیون وین را مشاهده کنیم که اعمال حق ترمیم را با رعایت حق فسخ ممکن دانسته و بدین ترتیب زمینه را برای ظهور آراء متفاوت فراهم ساخته است.

این تحقیق در نظر دارد با نگاه به کنوانسیون وین، اصول یونیدروا و حقوق ایران حق ترمیم و شرایط آن را مورد بررسی قرار دهد. در همین راستا تحقیق در چند بند تنظیم شده است: در بند اول حق ترمیم و مبنای آن ارائه می‌شود. بند دوم به ترمیم قبل از موعد اجرا اختصاص دارد. بند سوم ترمیم بعد از موعد را همراه با شرایط استناد و آثار اعلام ترمیم بررسی می‌کند. بند چهارم رابطه حق ترمیم و فسخ را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. بند پنجم نیز به بررسی جایگاه

موضوع در حقوق ایران اختصاص دارد و در نهایت یافته‌های پژوهش ارائه می‌شود.

۱- حق ترمیم و مبنای آن

مطابق قاعده طرفین قرارداد باید به تعهدات ملتزم باشند. این قاعده در تمام نظام‌های حقوقی به رسمیت شناخته شده است. در همین راستا الزام به اجرای عین تعهد در بسیاری از سیستم‌های حقوقی به عنوان ضمانت اجرای اولیه شناخته شده و حق فسخ به عنوان آخرین راهکار موردعنایت است^۱ اما نقض تعهد امری است که در هر رابطه حقوقی متصور بوده و قانون‌گذاران تلاش کرده‌اند تا با شناسایی راهکارهای حقوقی اشخاص را به اجرای تعهدات ملزم کرده و یا زیان‌دیده را از ادامه دادن به رابطه حقوقی معاف سازند. حق فسخ قرارداد یکی از این ضمانت اجراها است؛ زیان‌دیده می‌تواند برای مقابله با ضرر رابطه حقوقی را لغو کند. در کنوانسیون وین با توجه این که اصل حفظ اعتبار قرارداد در آن شناسایی شده فسخ قرارداد به استناد م. ۲۵ محدود به مواردی شده است که نقض قرارداد زیان‌دیده را از آنچه که به‌طور متعارف می‌توانسته از قرارداد انتظار داشته باشد محروم می‌کند.

در مواردی ناقض قرارداد مشتاق است که نقض موجود را برطرف نماید. در چنین مواردی دو منفعت با یکدیگر برخورد می‌کنند: ناقض قرارداد به دنبال حفظ آن و طرف مقابل در پی بر هم زدن رابطه است. در دوران گذشته سیستم همه‌یا هیچ فسخ پذیرفته شده بود بدین صورت که با تحقق نقض زیان‌دیده حاکم بر رابطه می‌شود و آمادگی ناقض تأثیری بر حق طرف مقابل بر فسخ نمی‌گذارد. لیکن، امروزه با لحاظ مصالح تجاری و به‌منظور مقابله با هزینه‌های اقتصادی این رویکرد اتخاذ می‌شود که لازم است حق ترمیم ناقض شناسایی شود. در این رویکرد حفظ اعتبار قرارداد بر حق فسخ زیان‌دیده اولویت دارد.

اصل حفظ قرارداد یکی از اصول مهم کنوانسیون وین است که اصل پایبندی به قرارداد را منعکس می‌کند.^۲ مطابق این اصل در وضع قواعد و تفسیر آن رویکردی انتخاب می‌شود که به

۱. لازم به ذکر است در حقوق انگلیس اجرای عین تعهد به نحو بسیار محدودی پذیرفته شده است، مثل موردی که کالا عین معین باشد و دادگاه آن را متصفانه تشخیص دهد (م. ۵۲ قانون بیع کالای انگلیس) و ضمانت اجرای اولیه ی عدم اجرای تعهد، امکان مطالبه خسارت است.

2. Pacta Sunt Servanda: Ney, Frederic, The Cases where the Buyer has Acquired the Right to Avoid the Contract but Loses it Due to its Own Behaviour or other Circumstances (Art. 49(2), 82 CISG), 2014, p. 6- Fountoulakis, Christiana, Remedies for breach of contract under the United Nations Convention on the International Sale of Goods, 2010, p. 12. Available at: https://www.unifr.ch/ius/assets/files/chaieres/CH_Fountoulakis/files/Remedies.pdf

حفظ قرارداد کمک نماید. بی تأثیری تغییرات جزئی در قبول ایجاب (م. ۱۹)، حق مشتری در درخواست کالای جایگزین (بند ۲ م. ۴۶)^۱ و حق فروشنده بر ترمیم (م. ۳۴، ۳۷ و ۴۸) نمونه‌ای از اتخاذ چنین سیاستی است. مطابق این حق فروشنده با تحقق شرایطی از این اختیار برخوردار است که نقص در اجرا را برطرف سازد تا بدین طریق تعهدات قراردادی سرپا بماند.^۲

مقصود از ترمیم غیر از ترمیمی است که توسط زیان‌دیده تحت عنوان الزام به اجبار عین تعهد خواسته می‌شود. استناد به ترمیم موضوع تحقیق با ناقض قرارداد است در حالی که استناد به ترمیم در معنای الزام به اجرای عین قرارداد با زیان‌دیده است.^۳ همچنین، ترمیم غیر از تقلیل ثمن است که در ماده ۵۰ کنوانسیون پیش‌بینی شده؛ تقلیل ثمن از منظر منافع خریدار متضرر پیش‌بینی شده است؛ در حالی که ترمیم از منظر طرف ناقض قرارداد مقرر شده است. نکته مهم اینکه ماده ۵۰ کنوانسیون مقرر می‌دارد ترمیم موضوع مواد ۳۷ و ۴۸ بر تقلیل ثمن اولویت دارد؛ بنابراین در صورتی که فروشنده نقص را اصلاح نماید و یا خریدار از تجویز اصلاح امتناع ورزد ثمن نمی‌تواند تقلیل یابد.

حق ترمیم فروشنده به همه تعهداتش مربوط می‌شود؛ وی می‌تواند کسری کالا را تحویل دهد، کالا را تعمیر نماید، کالای جایگزین تحویل یا اجزای آن را تحویل دهد. ولی در صورتی که مطابق پاراگراف دو ماده ۴۶ خریدار درخواست کالای جایگزین نماید فروشنده نمی‌تواند عدم انطباق را از طریق تعمیر کردن کالا اصلاح نماید.

حق ترمیم بر توزیع ریسک، رعایت حسن نیت، حفظ اعتبار قرارداد و مقابله با هدر رفت اقتصادی مبتنی است.^۴ این حق یکی از مهم‌ترین انحرافات ناظر به دکتترین مسئولیت ناشی از نقض است^۵ و حق خریدار در تحصیل تمام نتایج ناشی از نقض قرارداد را محدود می‌کند.^۶

1. Bianca, Cesare Massimo & Bonell, Michael Joachim, Commentary on the International Sales Law: The 1980 Vienna Sales Convention, Milan: Giuffrè, 1st Edition, 1987, p. 336.

2. Alison E. Williams, Forecasting the Potential Impact of the Vienna Sales Convention on International Sales Law in the United Kingdom, Pacw Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG), Kluwer Law International, 2000-2001, pp. 9-57. www.cisg.law.pace.edu.

۳. Liu, Chengwei, Cure by Non-Conforming Party: Perspectives from the CISG, UNIDROIT Principles, PECL and Case Law, 2005, p. 2. Available at: www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/chengwei2.html.

4. Yovel, Jonathan, The Seller's Right to Cure a Failure to Perform: An Analytic Comparison of the Perspective Provisions of the CISG and the PECL, Nordic Journal of Commercial Law, 2005, p. 5.

5. Ibid.

6. Bygum, afMette, Extention and Limitation of the Buyer's Right to Avoid the Contract under the CISG, 2010, p. 16. Available at: law.au.dk/fileadmin/site_files/filer.../afh21-2010.pdf

این مبانی در توضیح ذیل ماده ۴-۱-۷ اصول یونیدروا بیان شده است: اولاً، حق ترمیم ناقص قرارداد از اصل تفسیر به نفع دوام قرارداد تبعیت می‌کند. ثانیاً، این حق منعکس‌کننده سیاست تقلیل هزینه‌های اقتصادی است. ثالثاً، این حق مصداقی از تعهد تقلیل خسارت موضوع ماده ۸-۴-۷ و اصل حسن نیت موضوع ماده ۷-۱ است.

۲- ترمیم پیش از موعد

فروشنده تا موعد قرارداد فرانسیده است تکلیفی بر اجرای قرارداد ندارد و در صورتی که تعهد قراردادی را به صورت ناقص اجرا کند حق دارد قبل از سررسید، نقص را برطرف نماید. بالعکس، خریدار نیز می‌تواند از پذیرش اجرا قبل از موعد امتناع ورزد. بند یک ماده ۵۲ کنوانسیون مقرر دارد خریدار می‌تواند عمداً از تحویل پیش از موعد امتناع ورزد و برای رد مبیع ارائه دلیل و توجیه لازم نیست.^۱ لیکن، برخی با استناد به بند یک ماده ۷ سند در باب رعایت حسن نیت و وظیفه محافظت از کالای موضوع م. ۸۶ کنوانسیون اختیار مشتری در رد کالا را محدود می‌کنند.^۲ در توضیحات دبیرخانه کنوانسیون بیان شده برای این که فروشنده بتواند از عدم انطباق مطلع شده و بتواند حق ترمیم خود را به اجرا بگذارد، طبق ماده ۳۸ خریدار ملزم به بررسی کالا در کوتاه‌ترین مدتی است که در چارچوب اوضاع و احوال، عملی و طبق ماده ۳۹ ملزم به اعلام اخطار عدم انطباق به فروشنده است.^۳

ماده ۳۷ کنوانسیون مربوط به این نوع ترمیم است.^۴ مطابق این ماده، فروشنده می‌تواند قبل از تاریخ تحویل، هرگونه عدم انطباقی را جبران نماید. به علاوه، ماده ۳۴ در خصوص اسناد مربوط

۹. صفایی، سید حسین و همکاران، حقوق بیع بین المللی با مطالعه تطبیقی، موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۸۴ چاپ اول، تهران، ص ۱۳۳.

10. Keller, Bertram, Early Delivery and Seller's Right to Cure Lack of Conformity: Article 37 CISG and UNIDROIT Principles Comparative, 2004, p. 1. Available at: [ciscg. Pace. Edu](http://ciscg.pace.edu).

ر. ک: م. ۵-۱-۶ اصول یونیدروا.

11. Agapiou, Nevi, Buyer's Remedies under the CISG and English Sales Law: A Comparative Analysis, 2016, p. 97, Available at: https://www.researchgate.net/.../228275166_The_Buyer's_Right_to_Avoid_the_Contract.
۱۲. بر خلاف کنوانسیون، قانون بیع کالای انگلیس (۱۹۷۹) مقرر می‌کند در خصوص آزادی فروشنده در ترمیم ندارد.

لیکن، رویه قضایی این کشور حق تحویل مجدد فروشنده قبل از موعد اجرای قرارداد را می‌پذیرد.

Gartner, Anette, Britain and The CISG: The Case for Ratification- A Comparative Analysis with Special Reference to German Law, available at: [www. CISG. Last Visit: 2018/ 11/ 29](http://www.CISG.org).

بند یک م. ۵۰۸: ۲ مجموعه مقررات متحدالشکل تجاری آمریکا (یو سی سی) نیز حکمی مشابه م. ۳۷ کنوانسیون دارد.

به کالا اعمال می‌شود.^۱ این اسناد عبارتند از: بارنامه، فاکتور، اوراق بیمه، گواهی مربوط به منشأ کالا و کیفیت.^۲ در تعیین این که تحویل چه اسنادی ضرورت دارد شروط قراردادی، رویه مستقر بین طرفین و استفاده از شروط تحویل موجود در تجارت بین الملل حائز اهمیت است. در صورتی که توافق یا عرفی در خصوص زمان و مکان تحویل اسناد نباشد طبق م. ۷ کنوانسیون لازم است اسناد به گونه‌ای تحویل داده شوند که به خریدار اجازه دهد کالا را تحویل بگیرد.^۳

حق ترمیم فروشنده به منزله اعطای مهلت به وی در محدود کردن خسارت به بار آمده و قلمرو طرق جبرانی است که در غیر این صورت در دسترس زیان دیده بوده و امتناع از قبول آن در حکم نقض تعهدات حسن نیت است.^۴ تصمیم در خصوص ماهیت ترمیم با فروشنده است ولی این ترمیم نباید منتهی به زحمت یا هزینه غیر معقول بر خریدار شود. نمونه‌ای از زحمت غیر متعارف فرضی است که الزام دارد کالا به محل فعالیت فروشنده تحویل داده شود و خریدار نتواند ترتیب تحویل گرفتن کالا را در زمان مناسب بدهد.^۵

در خصوص اینکه عدم انطباق موضوع م. ۳۷ چه نواقصی را دربرمی گیرد اختلاف نظر وجود دارد. برخی بر این نظرند که عدم انطباق هرگونه نقص موضوع م. ۳۵ و ادعاها یا حقوق اشخاص ثالث موضوع مواد ۴۱ و ۴۲ کنوانسیون را دربرمی گیرد.^۶ در مقابل، گفته شده عدم انطباق، عیوبات حقوقی را شامل نمی‌شود. یکی از آثار مهم ترمیم این است که اقتدار زیان دیده در فسخ به علت پیش بینی نقض را محدود می‌کند.^۷ در صورتی که قبل از موعد اجرا روشن شود یکی از طرفین مرتکب نقض اساسی قرارداد می‌شود (پیش بینی نقض) و عدم انطباق نمی‌تواند نه از طریق اجرای جایگزین و نه از طریق تعمیر ترمیم شود، طرف دیگر می‌تواند طبق بند یک ماده ۷۲ کنوانسیون قرارداد را فسخ کند.^۸

۱. Keller, op. cit.

14. Corinne, Widmer, Obligations of Seller: Article 34 in Ingeborg, Schwenzer (ed), Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 3rdEdn, OUP, 2010, P. 561.

15. Singh, L, The United States, An Examination of the Buyers Remedy of Avoidance under the CISG: How is the Remedy Interpreted, Exercised and what are the Consequences of Avoidance?, p. 264. Available at: <http://eprints.Uwe.Ac.Uk/25534>.

16. Yovel, op. cit, p. 3.

17. Bianca, Cesare Massimo & Bonell, Michael Joachim, Commentary on the International Sales Law, Giuffrè, 1987, p. 292.

18. Agapiou, op. cit, 96.

19. Yovel, op. cit, p. 3.

20. Agapiou, Ibid.

لازم به ذکر است حق خریدار بر مطالبه خسارات ناشی از تحویل کالای غیر منطبق طبق بند ب قسمت یک ماده ۴۵ کنوانسیون متأثر از ترمیم فروشنده نمی‌شود. ضرر و زیان از جمله شامل هرگونه هزینه‌هایی می‌شود که خریدار در ارتباط با تلاش و اقدامات فروشنده در ترمیم عدم انطباق متحمل شده است.^۱

۳- ترمیم بعد از موعد

ماده ۴۸ کنوانسیون در خصوص ترمیم بعد از موعد است.^۲ این حق در بند یک ماده ۴۴ قانون متحدالشکل بیع بین‌المللی^۳ نیز مقرر شده و در این سند حق فسخ خریدار بر حق ترمیم فروشنده غالب بود. در فرایند تدوین کنوانسیون ایراد شد که با توسعه حق فسخ خریدار در ماده ۴۹ کنوانسیون در مقایسه با ULIS تقدم فسخ بر ترمیم باعث عقیم شدن آن می‌شود. همین اختلافات باعث شد در متن نهایی ارجاع به ماده ۴۹ به ماده ۴۸ اضافه شود. در جلسه کنفرانس دیپلماتیک عبارت ابتدایی پیش‌نویس با عبارت [u]nless the buyer has declared the contract avoided از ماده ۴۸ حذف شد و به جای آن عبارت مبهم Subject to Article 49 جایگزین شد که معنای آن اختلاف در خصوص حق ترمیم فروشنده را به بار آورده است.^۴ همچنین، پاراگراف‌های ۲ تا ۴ ماده ۴۸ نوآوری جدید کنوانسیون است که در م. ۴۴ ULIS نبود. هدف این بود که وظیفه همکاری و پاسخ به درخواست ترمیم فروشنده را بر عهده خریدار قرار دهند که در هماهنگی با رعایت اصل حسن نیت و حفظ قرارداد در کنوانسیون است.^۵

حق ترمیم در م. ۴. ۱. ۷ اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی^۶ نیز پیش‌بینی شده است. در

21. Enderlein, Fritz, Rights and Obligations of the Seller under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 1999, p. 166.

۲۲. سیستم حقوقی انگلیس در خصوص تداوم حق ترمیم به بعد از انقضای موعد تحویل از وضوح کافی برخوردار نیست اگر چه برخی مفسرین با استناد به پرونده *Golders Green LTD v Bernstein v Pamson Motors (Golders Green) LTD* اعلام می‌دارند که فروشنده از حق ترمیم بعد از انقضای موعد تحویل نیز برخوردار است: Gartner, op. cit

بند ۲ م. ۵۰۸-۲ یو سی سی آمریکا نیز در خصوص ترمیم بعد از موعد اجرای قرارداد می‌باشد.

23. Uniform Law on the International Sale of Goods (ULIS).

24. Huber, The CISG: A New Text Book for Students and Practitioners, Sellier European Law Publishers, 2007, p.219.

25. Hillman, Robert, Applying the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: The Elusive Goal of Uniformity, 1995, Cornell Review of The Convention on Contracts for the International Sale of Goods, p. 21- Schlechtriem, Peter, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 2nd edn, Clarendon, 1998, p. 176- Powers, Paul, Defining the Undefinable: Good Faith and the United Nations Convention on Contracts for , 1999, 18 J L & Com, p. 33, 34.

۲۶. طرف مسئول عدم اجرا می‌تواند به هزینه خود، هرگونه عدم اجرایی را جبران کند به شرط اینکه: الف- بدون تاخیر غیر

مقایسه کنوانسیون و اصول می توان گفت:

الف- در اصول برخلاف کنوانسیون که در آن ضمن دو ماده مستقل به حق ترمیم قبل از موعد (ماده ۳۷) و بعد از تحویل (ماده ۴۸) پرداخته شده، به صورت کلی ضمن ماده ۴-۱-۷ حق کلی ترمیم بدون توجه به موضوع و یا زمان پیش بینی شده است.

ب- برخلاف ماده ۴۸ (ونه ماده ۳۷) که در آن صرفاً حق ترمیم نقض برای فروشنده پیش بینی شده در اصول برای هر یک از طرفین ناقض قرارداد پیش بینی شده است. به نظر می رسد محدود شدن ترمیم به فروشنده به این دلیل است که در ضمن فصل مربوط به تعهدات فروشنده پیش بینی شده است بنابراین در صورتی که خریدار قرارداد را پیش از موعد نقض نماید، برای مثال از طریق افتتاح کارت اعتباری نادرست، می تواند خلأ را با توسل به ماده ۳۷ کنوانسیون و با در نظر گرفتن م. ۴-۱-۷ یونیدروا حل کند.^۱

ج- طبق اصول فروشنده باید قبل از اعمال ترمیم، اختطاری به خریدار بدهد، ولی ماده ۴۸ به فروشنده بدون نیاز به چنین اعلامی، حق ترمیم می دهد.

د- در اصول یونیدروا، رد ترمیم از طرف خریدار باید موجه و مشروع باشد. به علاوه، پاراگراف دوم ماده بیان می دارد حق ترمیم با اعلام خاتمه قرارداد منع نمی شود. در حالی که ماده ۴۸ مقرر می دارد حق ترمیم فروشنده منوط به حق فسخ خریدار در ماده ۴۹ است.

روشن است در صورتی که در قرارداد زمان نقش اساسی داشته باشد بحث از ترمیم مطرح نمی شود چرا که طرفین به صورت ضمنی پذیرفته اند که اجرای قرارداد بعد از موعد مدنظر نیست. این موضع در یکی از آراء (۱۹۸۹) مورد توجه قرار گرفته است: موضوع قرارداد ۵۰۰ قطعه خط جدید محصولات موسوم به Air Bubble مابین طرفین ایتالیایی و سوئیسی بود. دادگاه از مکاتبات فی مابین و قرارداد استنباط کرد موعد معین شده جهت تحویل کالا اهمیت اساسی دارد من جمله به این دلیل که خریدار خواستار تحویل کالاها در ظرف ۱۰ الی ۱۵ روز بود. کالاها در مدت بیش از دو ماه بعد تحویل داده شدند. دادگاه اعلام کرد محدوده زمانی معین شده از اهمیت اساسی

موجه، اختطاری مبنی بر نحوه پیشنهادی جبران عدم اجرا و زمان بندی آن را به طرف دیگر بدهد؛ ب- اقدام جبرانی مزبور در اوضاع و احوال مورد نظر مناسب باشد؛ ج- طرف زیان دیده نفع مشروعی در رد اقدام جبرانی مزبور نداشته باشد. د- اقدام جبرانی بلافاصله انجام شود.

27. Ibid, p. 2.

برخوردار بوده لذا خریدار طبق بند الف قسمت یک ماده ۴۹ مجاز به فسخ قرارداد بوده است.^۱

۱-۳- شرایط استناد

باینکه در کنوانسیون و اصول از ترمیم یاد شده ولی این حق مطلق نبوده و مستلزم جمع شرایطی است. بند ۱ ماده ۴۸ مقرر می‌دارد: «با رعایت ماده ۴۹، بایع می‌تواند حتی پس از موعد تسلیم، هر نوع قصور در ایفای تعهد را به هزینه خود جبران نماید به شرط آنکه بتواند این کار را بدون تأخیر غیر معقول و بدون اینکه موجب زحمت غیر معقول مشتری شود انجام دهد و باعث عدم اعتماد مشتری نسبت به بازپرداخت هزینه‌هایی که مشتری به صورت پیش پرداخت انجام داده است، نشود...».

با توجه به ماده ۴۸ درمی‌یابیم لازم است اجرای حق ترمیم زحمت غیر متعارفی به زیان دیده به وجود نیورد و پذیرش ترمیم معقول باشد. فروشنده بسته به ماهیت نقض در خصوص اینکه چطور نقض را برطرف نماید آزاد است با این شرط که ترمیم، به واقع ممکن باشد و نقص بتواند به صورت کامل برطرف شود. در صورتی که دو گزینه به صورت برابر مناسب باشند و از منظر خریدار قابل قبول باشد انتخاب یکی از دو گزینه با فروشنده است.

۱-۱-۳- بدون تأخیر غیر متعارف

مطابق بند یک ماده ۴۸ فروشنده در صورتی می‌تواند نقض را ترمیم نماید که بتواند آن را بدون تأخیر غیر متعارف انجام دهد. همچنین، مطابق بند د (۱) ۴. ۱. ۷ اصول ترمیم می‌بایست فوراً انجام شود. به طور کلی، با ترمیم سه نوع تأخیر ممکن است به وجود آید:
الف- تأخیری که موجب نقض اساسی قرارداد می‌شود که در بند الف (۱) ۴۹ مورد توجه قرار گرفته است.

ب- تأخیری که به منزله نقض اساسی نیست ولی غیر معقول است.

ج- تأخیری که غیر متعارف نیست. از بین سه وضعیت تنها فرض آخر راه را برای ترمیم

باز می‌کند.^۲

28. Schlechtriem, Peter, Uniform Sales Law - The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods, p. 78, Available at: www.cisg.law.pace.edu/Permatz, op.cit, p. 34.

۲۹. جمعی از نویسندگان، تفسیری بر حقوق بیع بین المللی، ترجمه مهراب داراب پور، کتابخانه گنج دانش، ج ۲، تهران، چ

روشن است در خصوص معیار تعیین غیرمعقول بودن تأخیر نمی توان حکم کلی داد و موضوع وابسته به مواردی چون ماهیت کالا، کاربرد موردنظر از آن و ... دارد. لیکن، می توان گفت تأخیر غیرمعقول وقتی به وجود می آید که عدم رعایت تاریخ تحویل از قبل موجب نقض اساسی است یا تأخیر بعدی منتهی به نقض اساسی می شود. در چنین فرضی فروشنده نمی تواند به حق ترمیم استناد نماید و به رضایت خریدار محتاج است.^۱

۲-۱-۳- نبود زحمت غیرمعقول

اگر ترمیم بالفور نیز به عمل آید، در صورتی که اعمال آن زحمت غیرمتعارفی به زیان دیده ایجاد نماید حق ترمیم در دسترس نخواهد بود. روشن است تشخیص این موضوع نیز از موردی به مورد دیگر فرق می کند. به عنوان نمونه در صورتی که ترمیم مستلزم دسترسی گسترده و طولانی مدت به محل تجاری خریدار باشد این امر می تواند به طور غیرمتعارفی برای خریدار اذیت کننده باشد. همچنین، لزوم تکرار برخی اعمال جهت تعمیر کالا و اصلاح آن ممکن است از مصادیق زحمت نامعقول باشد که به مشتری تحمیل می شود.^۲

۳-۱-۳- نبود ابهام در بازپرداخت هزینه های متحمل خریدار

شخصی که حقی را به اجرا می گذارد می بایست هزینه های آن را متقبل شود، اما امکان دارد خریدار نیز در جریان اعمال حق متحمل هزینه شود برای مثال هزینه بازگرداندن کالا یا هزینه تعمیر کار محلی.^۳ پرداخت این هزینه ها نیز با فروشنده است. طبق بند ۱ م. ۴۸ لازم است ابهامی در بازپرداخت هزینه های متحمل خریدار نباشد، بی آنکه مقدار آن حائز اهمیت باشد. با اینکه میزان هزینه موردعناایت قرار نمی گیرد ولی این میزان ممکن است برای خریدار زحمت غیرمتعارفی به وجود آورد. در تفسیر دبیرخانه بیان شده: صرف تقبل هزینه به خریدار مجوزی برای مخالفت نمی دهد ولی اگر میزان هزینه های متحمل، زحمت غیرقابل قبولی برای خریدار

اول، ص ۱۹۳.

30. Enderlein, Fritz & Maskow, Dietrich, International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Oceana Publication, 1992, p. 186. Available at: www. Cisg. Law. Pace. Edu.

۳۱. صفایی و همکاران، پیشین، ص ۲۳۴.

۳۲. همان.

ایجاد نماید یا تردید غیر متعارفی در جبران به وجود آورد خریدار می‌تواند با ترمیم مخالفت کند.

برخلاف کنوانسیون، بند ب (۱) ۷.۱.۴ یونیدروا مقرر کرده که ترمیم در اوضاع و احوال مربوط مناسب باشد. مناسب بودن ترمیم از جمله وابسته به این است که آیا با در نظر گرفتن ماهیت قرارداد، اجازه دادن به ناقض جهت تلاش مجدد در اجرا معقول است؟ به علاوه، در بند c بیان شده ترمیم زمانی مجاز است که زیان دیده در عدم پذیرش ترمیم نفع مشروعی نداشته باشد. در توضیحات اصول آمده: اگر زیان دیده بتواند نفع مشروع خود را در ممانعت از ترمیم اثبات نماید ناقض نمی‌تواند ترمیم کند. ولی اگر اعلام ترمیم به درستی داده شده و ترمیم هم در اوضاع و احوال مربوط متناسب بوده، فرض بر این است که ناقض مجاز به ترمیم است. نمونه توضیحی اصول از این قرار است: الف توافقی می‌کند جاده‌ای در ملک ب بسازد. وقتی ساخت جاده به اتمام می‌رسد ب درمی‌یابد شیب جاده بیشتر از حدی است که در قرارداد مجاز شده است؛ همچنین درمی‌یابد که در طول مدت ساخت جاده، کامیون‌های الف به نرده‌های ب خسارت زده‌اند. الف اختطاری مبنی بر اقدام جبرانی، برای تغییر درجه شیب جاده به طرف مقابل می‌دهد. در این حالت، حتی اگر در اوضاع و احوال مزبور، اقدام جبرانی در غیر این وضعیت مناسب باشد، باز هم تمایل ب به جلوگیری از وارد آمدن خسارت بیشتر به نرده‌ها ممکن است منفعتی مشروع را برای رد جبران عدم اجرای تعهد فراهم آورد.^۱

همچنان که اشاره شد نحوه اجرای ترمیم بسته به نوع تقصیر در اجرا، ماهیت و طبیعت کالا دارد و معمولاً فروشنده ترمیم را از طریق تعمیر، تعویض و یا تحویل قطعه غیر موجود انجام می‌دهد. ولی در صورتی که در قرارداد وجه التزام برای اجرای با تأخیر پیش‌بینی شده باشد ترمیم فروشنده را از پرداخت وجه التزام از همان روز اول تأخیر معاف نمی‌سازد.^۲

۲-۳- آثار اعلام مؤثر ترمیم

در بند الف م. (۱) ۷.۱.۴ بیان شده: استناد کننده به ترمیم باید بدون تأخیر نابجا، اعلامی

۳۳. اخلاقی، بهروز و امام، فرهاد، اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی، موسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی، ۱۳۷۹، چاپ اول، تهران، ص ۲۲۵.

34. Uncitral Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 2016, p. 228. Available at: www.uncitral.org.

حاکمی از شیوه پیشنهاد و زمان بندی مورد نظر برای ترمیم را ارائه دهد. در توضیح دبیرخانه بیان شده: اگر فروشنده می خواهد عدم انطباق را ترمیم نماید باید این امر را به خریدار اطلاع دهد. وی باید بررسی کند که آیا خریدار ترمیم فروشنده را قبول خواهد کرد. به علاوه، کافی نیست که فروشنده آمادگی خود بر تحویل یا ترمیم را در قالب عبارات کلی اعلام کند؛ او باید موعد زمانی مورد نظر را اعلام کند. اگر مدتی اعلام نشود و صرفاً پیشنهاد ترمیم مطرح شود فروشنده نمی تواند حقی را از کوتاهی خریدار در پاسخ دادن به دست آورد.

در کنوانسیون شرط اعلام ترمیم پیش بینی نشده است. ولی مطابق بند ۲ م. ۴۸، فروشنده می تواند از خریدار در خصوص پذیرش یا عدم پذیرش پیشنهاد ترمیم کسب نظر کند. مطابق بند ۴ این ماده درخواست یا اعلام ترمیم فروشنده، مؤثر نیست تا از طرف خریدار دریافت شود. این بند استثنایی بر حکم م. ۲۷ کنوانسیون مبنی بر پذیرش قاعده ارسال است. با اینکه در م. ۴-۱-۷ یونیدروا ماده ای مشابه بند ۴ م. ۴۸ یافت نمی شود، هر دو به عنوان یک قاعده، اصل دریافت یا وصول^۱ را می پذیرند. بند ۲ م. ۹. ۱ یونیدروا مقرر می دارد: اعلام موقعی مؤثر است که به شخصی که به وی داده شده برسد.

پس قاعده این است که طرف نمی تواند به اعلام ارسال به طرف دیگر اتکا کند مگر اینکه برسد و ریسک انتقال همیشه بر عهده طرفی است که مرتکب نقض شده است.^۲ ولی پاسخ خریدار طبق بند ۳ م. ۴۸ داخل در قلمرو قاعده م. ۲۷ است یعنی در صورتی که پاسخ از طریق وسایلی به عمل آمده که در اوضاع و احوال مربوطه مناسب است، حتی اگر پاسخ نرسد یا با تأخیر برسد و یا متضمن اشتباهاتی در انتقال باشد، باز مؤثر در رابطه است.

اعلام مؤثر ترمیم متضمن دو اثر مهم است:

۱-۲-۳- تعهد زیان دیده به تجویز ترمیم

کنوانسیون ماده ۴۸ به گونه ای تنظیم شده که تکلیف قبول پیشنهاد ترمیم را بر عهده خریدار مقرر نکرده و پذیرش پیشنهاد در نهایت با خریدار است با این قید که وی ملتزم به پاسخ دادن

35. Receipt.

36. Honnold, Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Conventions, 2d ed, Kluwer, 1991, p. 314- The secretariat Commentary on article 44 of the 1978 Draft, available at: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg> (Visited on July, 13, 2015).

بوده و اگر از پاسخ دادن امتناع ورزد سکوت به منزله قبول پیشنهاد تلقی خواهد شد. مطابق بند ۲ و ۳ م. ۴۸ اگر خریدار اعلام آمادگی نماید که زمان درخواستی فروشنده مبنی بر ترمیم نقض را اجازه دهد، خریدار از طرق جبرانی ناسازگار من جمله فسخ، منع می شود. همچنین، اگر خریدار از پاسخ به درخواست امتناع ورزد یا از اعلام موضع در مدت متعارف خودداری ورزد، فرض می شود که به فروشنده فرصتی جهت ترمیم مطابق با شروط درخواست یا اعلام را اجازه می دهد.^۱ در همین راستا در پرونده AGNordhorn 14 Jun. 1994 دادگاه با استناد به بندهای ۲ و ۳ ماده ۴۸ اظهار داشت: خریدار به این دلیل که از جواب دادن به درخواست فروشنده جهت اجرای قرارداد در مدت اضافی امتناع کرده است مجاز به فسخ قرارداد نیست.^۲ بنابراین، اگر فروشنده اعلام کند قرارداد را در بازه زمانی مشخصی اجرا خواهد کرد، پاراگراف ۳ ماده ۴۸ کنوانسیون مقرر می دارد خریدار باید تصمیم اش را معلوم سازد و الا ملتزم به شروط اعلامی فروشنده خواهد بود مگر اینکه اثبات نماید اعلام فروشنده نباید به منزله درخواستی تلقی شود که مستلزم پاسخ دادن است. ولی در صورتی که خریدار درخواست فروشنده را در مدت زمان معقولی رد نماید بند ۲ م. ۴۸ تأثیری بر وجود حق ترمیم نخواهد داشت.

در اصول یونیدروا با توجه به اینکه حق ترمیم وابسته به حق فسخ نیست لذا ناقض نیازی به آگاهی از نظر زیان دیده در خصوص ترمیم ندارد. زیان دیده مطابق م. ۳-۵ ملزم است با طرف ناقض همکاری کند. برای مثال در صورتی که عملی شدن ترمیم وابسته به واریسی متعارف باشد زیان دیده باید آن را اجازه دهد. در صورتی که وی از تجویز ترمیم امتناع ورزد هرگونه اعلام فسخی بی اثر می شود.

۲-۳- تعلیق طرق جبرانی ناسازگار

در دوره ترمیم زیان دیده از توسل به طرق جبرانی ناسازگار منع می شود. این نکته در جمله دوم بند ۲ م. ۴۸ بیان شده: خریدار نمی تواند در طول آن دوره زمانی، به طرق جبرانی توسل جوید که ناسازگار با اجرای فروشنده است. همچنین، بند ۳ م. ۴. ۱. ۷ اصول می گوید: با اعلام

37. Huber, Peter and Mullis, Alastair, *The CISG: A New Textbook for Students and Practitioners*, Sellier European Law Publishers, 2007, p. 221.

38. Bygum, op. cit, p. 50.

مؤثر ترمیم، حقوق طرف زیان دیده که در تضاد با اجرای طرف ناقض است معلق می شود تا این که زمان ترمیم منقضی شود. طرق جبران ناسازگار شامل اعلام خاتمه قرارداد، انعقاد قراردادهای جایگزین و استرداد است. لیکن، مطابق جمله دوم بند ۱ م. ۴۸ حق مطالبه خسارات برای خریدار محفوظ می ماند. برای مثال، خریدار می تواند به این دلیل که نتوانسته است از ماشین در مدت تأخیر استفاده نماید مطالبه عدم النفع کند. این موضع در بند ۵ م. ۴. ۱. ۷ یونیدروا نیز مورد تصریح قرار گرفته؛ بنابراین، حتی اگر ناقض قرارداد بتواند نقض را برطرف نماید وی مسئول هرگونه خسارت قبل از ترمیم، در نتیجه ترمیم، تأخیر ناشی از آن و هرگونه خسارتی است که ترمیم نتوانسته است از آن ممانعت نماید.

۴- رابطه حق ترمیم و فسخ قرارداد

کنوانسیون وین یکی از موفق ترین اسناد حقوق تجارت در سطح جهانی است.^۱ لیکن، مداخله ۶۲ کشور با پیشنهادها متفاوت حقوقی^۲ در تدوین سند، مصالحه در خصوص مواد متضمن موضوعات اختلافی را ناگزیر ساخته است. رابطه حق ترمیم و حق فسخ نمونه ای از چنین وضعیتی است.^۳ مطابق صدر ماده ۴۸ حق ترمیم فروشنده با رعایت حکم ماده ۴۹ که به حق فسخ خریدار اختصاص یافته است. این ارجاع موجد سوال می شود که چه رابطه ای بین ترمیم و فسخ در کنوانسیون وجود دارد؟ بدیهی است در صورتی که عملاً امکان ترمیم نباشد در این که نقض، اساسی است و خریدار حق فسخ دارد بحثی نیست. در رای داوری از روسیه (۲۰۰۵) اعلام شده عیب طراحی غیرقابل ترمیم که مانع از استفاده روان و بدون انقطاع از دستگاه مورد معامله می شود نقض اساسی تلقی می شود.^۴

روشن است طرفین قرارداد می توانند به استناد ماده ۶ در خصوص این که فروشنده در اجرا

39. Permat, christoffer, Seller,sRight to Cure under the United Nations Convention for the International Sale of Goods (CISG), , 2011, Lund University, p.9. Available at: lup.lub.lu.se/student-papers/record/2335781/file/2596272.pdf

40. Stone, Bradford, Contracts for the International Sale of Goods: The Convention and The UCC, Michigan State International Law Review, 2015, Vol. 23. 3, P. 753- Honnold, O. John, The Sales Conventions: Background, Status, Application, page 4, Available at: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/honnold-background.html>

41. Schneider, Eric C, The Seller,s Right to Cure under the Uniform Commercial Code and the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 7 Arizona Journal of International and Comparative Law, 1989- 1990, p. 72.

42. Muller-Chen, Markus & M. Pair, Lara, Avoidance for Non-Conformity of Goods under Article 49 (1)(A) CISG, Liber Amicorum Bergsten, p. 671.

حق ترمیم عیب را دارد پیش‌بینی‌های لازم را انجام دهند؛ امری که در قراردادهای صنعتی معمول است.^۱ ولی پیش‌بینی هر موقعیت محتملی اولاً، دشوار است و ثانیاً، ممکن است قراردادی متضمن قید مذکور نباشد.

اگر به‌ظاهر این دو ماده توجه شود معلوم است که ارجاع ترمیم به‌حق فسخ واضح نیست: از یک‌سو، مطابق م. ۴۸ فروشنده از این اختیار برخوردار است که هرگونه نقضی را برطرف سازد. ظاهر ماده عام است و نقض اساسی و غیراساسی را دربرمی‌گیرد. از سوی دیگر، مطابق م. ۴۹ خریدار می‌تواند در صورتی که نقض اساسی باشد، صرف‌نظر از پیشنهاد ترمیم فروشنده، قرارداد را فسخ کند. مطابق م. ۲۵ کنوانسیون زمانی نقض اساسی است که به یکی از عناصر اصلی قرارداد و هدف اقتصادی طرفین در اثر عدم اجرا خلل وارد آید خواه مربوط به تسلیم کالا باشد یا پرداخت ثمن.^۲

ابهام موجود در تقدم فسخ و ترمیم بر یکدیگر^۳ باعث شده دیدگاه‌های متفاوتی در خصوص موضوع مطرح شود. برخی اظهار می‌دارند در فرایند تدوین سند توافق گسترده‌ای وجود داشت که در ارزیابی این که نقض، اساسی است یا خیر، می‌بایست پیشنهاد فروشنده بر ترمیم موردعنایت قرار گیرد و حق فسخ خریدار نباید حق ترمیم را بی‌اثر کند.^۴ در تائید این قول می‌توان گفت اگر عدم انطباق می‌تواند به راحتی ترمیم شود اساساً خریدار از آنچه که وی طبق قرارداد انتظار داشته است محروم نمی‌شود.^۵ این رویکرد در برخی آراء مورد توجه قرار گرفته است: خریدار سوئیسی لوازم اتاق نشیمن را به مشتری محلی باز فروش می‌کند و بعداً اعلام می‌شود کالاهای دریافتی معیوب است. در بخشی از رای آمده خریدار به این دلیل

43. Felemegas, An International Approach to the Interpretation of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) As Uniform Sales Law, p. 131.

44. Enderlein, Fritz, Maskow, Dietrich, International Sdales Law: United Nations Convention on Contract for the International Sale of Goods Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods, Oceana Publications, 1st Edition, 1992, p. 113.

45. Huber, The CISG A New Text Book for Students and Practitioners, Sellier European Law Publishers 2007, page 222.

46. Lookofsky, Joseph, The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, p. 121- Schwenzler, Ingeborg, Avoidance of the Contract in Case of Non-Conforming Goods (Article 49 (1) (A) CISG), Journal of Law and Commerce, Vol. 25, 2005- 2006, p. 439.

47. Honnold, O. John, , Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, p. 320- Al-Hajaj, Amir, The Concept of Fundamental Breach and Avoidance under CISG, 2015, p. 48, Available at: bura.brunel.ac.uk/bitstream/2438/12043/1/FulltextThesis

مجاز به لغو قرارداد نیست که پیشنهاد فروشنده ایتالیایی خود مبنی بر ترمیم نقص را رد کرده است.^۱ نمونه دیگری در این خصوص پرونده HG Aargau 5 Nov. 2002 است. در این پرونده دادگاه اعلام داشت: اگر عیب اساسی بتواند با ترمیم یا جایگزینی برطرف شود، می توان گفت اجرای قرارداد از طرف فروشنده هنوز ممکن است و نفع اساسی خریدار در اجرای قرارداد به صورت قطعی در معرض خطر نیست.^۲

در این طیف برخی دیگر معتقدند وقتی زمان، رکن نیست فروشنده می بایست حتی در تحویل غیر منطبق جدی نیز از حق ترمیم برخوردار باشد.^۳ ویل بیان می دارد نقض اساسی در صورتی که ترمیم آن ممکن باشد، می بایست از طرف فروشنده قابل ترمیم باشد. ایراد این رویکرد این است که امکان دارد خریدار در خصوص آمادگی فروشنده بر ترمیم در ابهام باشد.^۴ لذا ممکن است قرارداد هر لحظه از حالت فسخ شده به قابل ترمیم تغییر وضعیت دهد.^۵ این نویسنده اظهار می دارد در صورتی که خریدار اعلام فسخ کرده باشد، اگر بعداً محرز شود نقض قابل جبران است فسخ می بایست معلق شود و اگر فروشنده از ترمیم نقض امتناع ورزد، قرارداد دوباره فسخ شده تلقی می شود.^۶

این دیدگاه در برخی آراء (۱۹۹۷) مورد توجه قرار گرفته است. در این پرونده قرارداد بیع پتو از نوع الیاف آکرلیک مابین فروشنده هلندی و خریدار آلمانی مطرح شد. بعد از تحویل کالاها خریدار مدعی شد پنج حلقه پتو کم بوده و کالاهای تحویل داده شده فاقد کیفیت مورد نظر است و بر همین اساس فسخ قرارداد مورد خواست وی بود. فروشنده تمایل خود مبنی بر ترمیم عیوبات را به خریدار اعلام کرد. دادگاه در رد دعوا بیان داشت: حتی اگر اثبات شود که عیوباتی در کالا بوده است، نقض اساسی نمی تواند بدون عنایت به آمادگی فروشنده بر ترمیم مورد تصمیم قرار گیرد. دادگاه اعلام داشت با اینکه ماده ۴۹ بر ماده ۴۸ مقدم است، ولی این تقدم در صورتی است که تحویل کالای معیوب در حد نقض اساسی باشد که

48. See also the decision of Pretura di Locarno-Campagna (Switzerland), 27 April 1992, No. 6252, reported [at <<http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920427s1.html>].

49. Bygum, op. cit, p. 45.

50. Lookofsky, The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods : International Encyclopedia of Laws, Blanpain, Gen. ed, Kluwer, 1993, p. 94.

51. Will, Michael, in Bianca-Bonell Commentary on the International Sales Law, Giuffrè: Milan (1987), p. 350.

۵۲. داراب پور، ص ۱۹۹-۱۹۸.

53. Ibid, p. 357.

آن نه تنها به شدت نقض، بلکه به آمادگی فروشنده در ترمیم وابسته است.

برخی دیگر اظهار می‌دارند در تعیین نقض اساسی و فسخ می‌بایست امکان‌پذیری ترمیم مورد توجه قرار گیرد، ولی موقعیت‌هایی وجود دارد که خریدار نفع مشروعی دارد که بدون توجه به جبران‌پذیری نقض، قرارداد را فسخ کند. این توجیه یا از شدت نقض ناشی می‌شود و یا فرضی که اعتماد بین طرفین به علت نقض فروشنده سلب شده است^۱ خصوصاً وقتی که فروشنده با دغل‌بازی عمل کرده یا فروشنده قادر به اجرای تعهد نیست. ایرادی که بر این نظر وارد است مربوط به بند ۲ ماده ۴۶ کنوانسیون می‌شود. این بند به خریدار در صورتی که نقض فروشنده، اساسی باشد حق مطالبه کالای جایگزین را می‌دهد. در صورتی که فروشنده حتی در فرضی که نقض اساسی است از حق ترمیم برخوردار باشد با حق خریدار بر مطالبه کالای جایگزین برخورد می‌کند؛ یعنی خریدار، نه تنها از فسخ قرارداد منع می‌شود، بلکه از مطالبه کالای جایگزین نیز منع می‌شود و امکان تحویل جایگزین به مواردی تقلیل می‌یابد که خریدار چنین تلقی می‌کند که نقض قابل جبران نیست.

برخی نیز به موضوع از منظر اصل حسن نیت توجه کرده‌اند. مطابق این قول طرفین قرارداد متعهد به رعایت حسن نیت هستند و حسن نیت ایجاب می‌کند طرفین در رفع عدم انطباق همکاری داشته باشند؛^۲ خریدار متعهد است فروشنده را از عدم انطباق مطلع سازد یا در آن خصوص اخطار دهد و فروشنده متعهد به پاسخگویی است. از این رو خریدار نمی‌تواند در صورتی که عیب قابل رفع باشد قبل از اعطای فرصت به فروشنده، قرارداد را فسخ نماید.^۳ هیلمن بیان می‌دارد زیان‌دیده باید به‌طور متعارف در جهت تقلیل ضرر عمل نماید و این تعهد زیان‌دیده را ملزم کند که پیشنهادهای جدید ناقص قرارداد را حتی بعد از نقض اساسی بپذیرد.^۴

در برخی آراء به حسن نیت در تبیین موضوع توجه شده است. پرونده ایتالیایی (۲۰۰۱)

54. Sing, Lachmi, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) [CISG]: An Examination of the Buyer's Right to Avoid the Contract and its Effect on Different Sectors of the (Product) Market, 2006, p. 59.

55. Permat, op. cit, p. 51.

56. Koch, Robert, The Concept of Fundamental Breach under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG) 1998, Kluwer Law International (1999), page 140.

57. Ibid, p. 141.

نمونه‌ای از این آراء است: شرکت اکوادوری دستگاهی را از فروشنده ایتالیایی خریداری می‌کند. بعد از تحویل معلوم می‌شود کالا معیوب است و تلاش‌های فروشنده در ترمیم بدون نتیجه مانده و خریدار قرارداد را فسخ می‌کند. در بخشی از رای دادگاه اظهار داشته است: حسن نیت یکی از اصول حقوق بین‌الملل است و فسخ قرارداد بدون منتظر شدن برای نتایج ناشی از اقدام فروشنده در ترمیم، ناقض اصل حسن نیت است.^۱

برخی دیگر از مفسرین اعلام می‌دارند تاریخ تقنین ماده نشان می‌دهد اکثریت مشارکت‌کنندگان در کنفرانس با این رویکرد که می‌بایست ارجحیت مطلق به حق ترمیم داده شود مخالفت کردند و عبارات ابتدائی م. ۴۸ نیز بر اساس این برداشت عمومی پذیرفته شد است.^۲ کوچ اظهار می‌دارد اگر به قسمت اول ماده ۴۹ معنی عادی خود داده شود حق خریدار بر فسخ، بر حق ترمیم مقدم است.^۳ به نظر ایشان حق ترمیم محدود به وضعیت‌هایی می‌شود که در آن نقض، اساسی نشده یا موقعیت‌هایی که در آن خریدار قرارداد را لغو نکرده است.^۴ در تقویت قول می‌توان گفت سیاق ماده ۵۰ که بیان می‌دارد ترمیم بر تقلیل ثمن مقدم است نشان می‌دهد اگر نمایندگان کنفرانس اولویت ترمیم بر فسخ را می‌خواستند باید به همین ترتیب آن را پیش‌بینی می‌کردند. لازم به ذکر است این نویسنده با اینکه تأیید می‌کند عبارت بندی ماده ۲۵ کنوانسیون از این رویکرد حمایت می‌کند که نقض اساسی می‌بایست در سایه ایجاب ترمیم مورد عنایت قرار گیرد، لیکن اعلام می‌دارد تاریخ تدوین کنوانسیون نشان می‌دهد حق فسخ می‌بایست بر حق ترمیم مقدم باشد.

در تقویت این رویکرد می‌توان گفت در کنوانسیون مقرره‌ای نیست که خریدار را ملزم سازد قبل از فسخ، فرصتی جهت ترمیم به فروشنده اعطا کند.^۵ به علاوه، پاراگراف ۲ م. ۴۸ به صورت ضمنی به خریدار اجازه می‌دهد تا درخواست ترمیم را ظرف مهلت متعارف رد نماید. مطابق این ماده خریدار از حق توسل به طرق جبرانی ناسازگار با اجرای فروشنده در

58. Ibid, p. 53.

59. Ibid, p. 146-Jafarzadeh, Mirghasem, Buyers Right to Withhold Performance and Termination of Contracts: A Comparative Study under English Law, Vienna Convention, Iranian and Shi,ah Law, 2001. www. Cisg, pace. Edu.

60. Wesler, Rudolf & Wesler, Irene, Legal Remedies in Breach of Contract by the Seller under CISG, P. 141.

61. Koch, op. cit, p. 128.

62. Ziegel, Buyer,s Remedies in International sales, Galston and Smith ed, 1984, 9-22.

صورتی محروم می‌شود که وی درخواست فروشنده را بپذیرد یا سکوت کند ولی مقرره‌ای نیست که وی را به صرف پیشنهاد ترمیم از حق فسخ محروم سازد.

این رویکرد در برخی آراء مورد توجه قرار گرفته است: این پرونده که در دیوان داوری آی سی سی مطرح شد مربوط به خرید ۸۰ هزار قطعه بست داربست توسط خریدار اتریشی از فروشنده چینی بود. بخش‌هایی از این قطعات مطابق قرارداد نبود و خریدار تصمیم گرفت معامله را فسخ کند ولی فروشنده پیشنهاد تحویل کالای جایگزین ارائه کرد لیکن هزینه‌های تخمینی جداسازی قطعات بد از خوب خیلی پرهزینه بود: بیش از یک‌سوم قیمت خرید. داور رای داد: عدم انطباق بخش مهمی از کالای تهیه‌شده به منزله نقض قرارداد است که مطابق ماده ۲۵ اساسی است. خواننده بدون رضایت خواهان مجاز به تأمین کالای جایگزین بعد از موعد تعیین شده در قرارداد نیست و خریدار مستند به بند الف قسمت یک ماده ۴۹ و بند ۲ ماده ۵۲ در فسخ مجاز اعلام شد.

برخی نیز بین حق فسخ و اعلام فسخ تفکیک قائل می‌شوند: حق ترمیم در صورتی ممکن است که زیان دیده قرارداد را فسخ نکرده باشد.^۱ از طرف دیگر، نمی‌توان به صرف اینکه نقض به منزله عدم اجرای اساسی است حق فروشنده بر ترمیم را رد کرد.^۲ در واقع، به شرط اساسی بودن نقض، خریدار مستحق فسخ است ولی ملزم به اعمال آن نیست. از این رو تا قرارداد فسخ نشده نمی‌توان حق ترمیم فروشنده را رد کرد. ولی اگر نقض ترمیم شود خریدار دیگر نمی‌تواند قرارداد را فسخ کند.

همچنان که ملاحظه شد نظرات در خصوص رابطه دو ماده مختلف است. لیکن، می‌توان گفت جز در مواردی که نقض مورد نظر از طریق ابزارهای متعارف غیرقابل ترمیم است، پیشنهاد با حسن نیت فروشنده نباید از طریق حق فسخ خریدار بی‌اعتبار قلمداد شود.^۳

رویکرد اصول یونیدروا متفاوت است. بند ۲ ماده ۴. ۱. ۷ مقرر دارد: فسخ قرارداد از طرف

63. Minter, Buyer's Right of Rejection: A Quarter Century under the Uniform Commercial Code, and Recent International Developments, 13 GA. L.REV, 1979, P.839.

64. SadeghiMoghadam, Mojtaba, The Buyer's Right to Avoid the Contract due to Non-Conformity of the Goods under the CISG, International Journal of Law, V.2, Issue 3, 2016, p. 37.

65. See Huber in Schlechtriem, Commentary (1998) pp. 406-410 and Honnold, Uniform Law (1999) pp. 319-322 [available at <<http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/slechtriem.html>. Courd, Appel de Grenoble, No. RG 93/ 4879, France, April 26, 1995, available at: <http://www.unilex.info/case.cfm?id=109>.

خریدار بر حق ترمیم فروشنده لطمه‌ای وارد نمی‌کند. در توضیحات اصول بیان شده: اگر زیان دیده طبق مواد ۱۹، ۳۰، ۳۱ و (۱) ۲، ۳، ۷ به قرارداد خاتمه دهد، آثار خاتمه قرارداد (م. ۵، ۳، ۷) با اعلام مؤثر ترمیم معلق می‌شود. در صورتی که عدم اجرا ترمیم شود، اعلام خاتمه قرارداد بلا اثر می‌شود. ولی در صورتی که موعد ترمیم منقضی شود و عدم اجرای اساسی ترمیم نشود، خاتمه قرارداد مؤثر می‌شود. ایراد مهم رویکرد اصول این است که فسخ غیر مؤثر به لحاظ ماهوی واجد اشکال است.

۵- جایگاه موضوع در حقوق ایران

حقوق ایران از دو جهت با کنوانسیون و اصول متفاوت است: اولاً، از حقی با عنوان ترمیم یاد نشده است. ثانیاً، هر نقضی اعم از اساسی و غیر اساسی می‌تواند موجب حق فسخ باشد. با وجود این می‌توان بین دو فرض قائل به تفکیک شد:

الف) فروشنده می‌تواند نقص را قبل از موعد برطرف نماید چراکه تا موعد فرانسیده فروشنده حاکم بر اجرای تعهد خویش است و صرف انجام پیش از موعد، حقی برای طرف مقابل ایجاد نمی‌کند. سوالی که مطرح می‌شود این است که آیا طرف مقابل قبل از موعد اجرا الزامی به قبول اجرای تعهد از سوی فروشنده دارد؟ حقوق ایران در این خصوص صراحتی ندارد. ولی پاسخ به سوال مستلزم تعیین ذینفع اجل است؛ اگر ذینفع اجل، متعهد (بایع) باشد وی می‌تواند به اعتبار اینکه هر ذیحقی می‌تواند حق خود را ساقط کند (م. ۲۴۴ ق. م.) از اجل گذشته و کالا را تحویل دهد و مشتری ملزم به قبول آن است،^۱ در صورتی که ذینفع اجل، متعهد له و یا هر دو باشد تسلیم کالا قبل از موعد مشتری را ملزم به قبول آن نمی‌کند و وی مخیر در قبول یا عدم قبول آن است.

ب) فروشنده به تعهد خود درست عمل نکرده و موعد قرارداد گذشته است:

۱- فرضی که موعد اجرای قرارداد موضوعیت دارد. در این فرض امکان توسل به حقی با عنوان ترمیم و الزام خریدار به قبول آن نیست چراکه اجرای تعهد خارج از موعد، موضوع قرارداد نیست و با منقضی شدن موعد، قرارداد سالبه به انتفای موضوع می‌شود.

۲- فرضی که موعد اجرای قرارداد موضوعیت ندارد. حقوق ایران مقررهای در خصوص

این فرض ندارد. لیکن در مواردی به عدم امکان فسخ با رفع مبنای آن اشاره شده، م. ۴۷۸ ق. م. مقرر داشته است: «هرگاه معلوم شود عین مستاجر در حال اجاره معیوب بوده، مستاجر می تواند اجاره را فسخ کند یا به همان نحوی که بوده است اجاره را با تمام اجرت قبول کند ولی اگر موجر رفع عیب کند به نحوی که به مستاجر ضرری نرسد مستاجر حق فسخ ندارد». با تحقق عیب مستاجر حق فسخ قرارداد را دارد ولی اگر موجر عیب موجود را بدون اینکه ضرری به مستاجر وارد شود برطرف نماید مستاجر حق فسخ نخواهد داشت چراکه مبنای اختیار مستاجر وجود عیب در مورد اجاره است بنابراین اگر عیب به نحوی از انحا (اعم از ارادی یا غیرارادی) برطرف شود دیگر مبنایی بر بقای اختیار باقی نمی ماند. برخی از محققین با استناد به این ماده و م. ۴۸۱، ۵۲۷ و ۵۴۵ ق. م؛ و با در نظر گرفتن اینکه فسخ جنبه استثنایی دارد بر این نظر هستند که حق ترمیم بر حق فسخ مقدم است.^۱

در تائید این قول دو دلیل دیگر می توان ارائه کرد:

اولاً، الزام به اجرای عین تعهد در حقوق ایران ضمانت اجرای اولیه است و توسل به فسخ به عنوان آخرین راهکار عمل می کند؛ بنابراین در صورتی که ناقض قرارداد، خود، در مقام عمل به اجرای عین تعهد است در جهت اصل قاعده عمل می کند و توسل به فسخ دیگر معنایی ندارد. ضرورت اجرای عین تعهد در ضمن م. ۳۷۶ ق. م. نیز منعکس شده است. این ماده مقرر می دارد: «در صورت تأخیر در تسلیم مبیع یا ثمن ممتنع اجبار به تسلیم می شود»؛ یعنی حتی در فرضی که مورد معامله عین معین است و طرف مقابل از تسلیم مورد معامله امتناع می ورزد ضمانت اجرای اولیه فسخ قرارداد نیست؛ فسخ در صورتی محقق می شود که امکان الزام به ایفای تعهد میسر نباشد.^۲

ثانیاً، با محرز شدن تحقق حق فسخ و حدوث تردید در بقای آن با اعلام آمادگی ناقض بر ترمیم، مطابق اصل استحباب^۳ حکم به بقای امر یقینی سابق یعنی حق فسخ داده می شود.

۶۷. همان.

۶۸. مستثنا بودن حق فسخ از طرف برخی محققین مورد ایراد واقع شده و از این تئوری دفاع شده است که فسخ قرارداد منوط به الزام متعهد به اجرای اصل تعهد نیست: شیروی، عبدالحسین، «فسخ قرارداد در صورت امتناع متعهد از اجرای تعهد در حقوق ایران»، مجله مجتمع آموزش عالی قم، سال اول، شماره اول، زمستان ۷۷، ص ۷۱-۴۹؛ صادقی نشاط، امیر، «حق فسخ قرارداد با وجود امکان الزام به اجرا در حقوق ایران»، فصلنامه حقوق، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره ۳۹، شماره ۴، زمستان ۸۸، ص ۳۱۴-۲۹۷.

۶۹. صفایی، سید حسین، دوره مقدماتی حقوق مدنی، نشر میزان، ۱۳۸۲، ج ۲، چاپ اول، تهران، ص ۲۸۲-قاسم زاده، مرتضی

با اینکه رویکرد تقدم ترمیم بر فسخ در تطابق با اصل حفظ اعتبار قرارداد است ولی به غیر از م. ۴۷۸ ق. م. موارد دیگری وجود دارد که در آن حکمی مغایر مورد توجه قرار گرفته است. برای نمونه می‌توان به م. ۴۲۱ ق. م. اشاره کرد. مطابق این ماده «اگر کسی که طرف خود را مغبون کرده است تفاوت قیمت را بدهد خیار غبن ساقط نمی‌شود مگر اینکه مغبون به اخذ تفاوت قیمت راضی شود». برخی نویسندگان در توجیه این حکم بیان می‌دارند مبنای خیار غبن لزوماً ورود ضرر نیست که با دادن تفاوت قیمت برطرف شود، بلکه مبنای این خیار تخلف از شرط ضمنی مربوط به تعادل عوضین است.^۱ این حکم موافق با نظر مشهور فقهی است که ترمیم کالا و رفع آن توسط بایع یا زوال طبیعی و خودبه‌خود نقص تأثیری بر حق فسخ مشتری نداشته و مانع از اعمال آن نمی‌شود.^۲

نتیجه رویکردهای مختلف این است که نمی‌توان به اعتبار حکم م. ۴۷۸ ق. م. به صورت کلی رای به تقدم ترمیم بر فسخ داد خصوصاً که نظر مشهور فقهی هم بر تقدم فسخ بر ترمیم است. به علاوه، مواد مورد استناد قادر به پوشش دادن تمام بحث نیست چرا که ماده ۴۷۸ ق. م. اولاً، ناظر به فرضی است که مورد معامله عین معین است و مورد معامله کلی را شامل نمی‌شود. ثانیاً، ماده در این امر صراحت دارد که با رفع عیب به نحوی که ضرری به مستاجر نرسد اساساً حق فسخی برای وی ایجاد نمی‌شود.^۳

با لحاظ رویکردهای مذکور باید بین دو فرض قایل به تفکیک شد:

الف) در فرضی که مورد معامله کلی است تحویل کالای غیر منطبق فی نفسه موجب حق فسخ نیست چرا که امکان ایفای تعهد از طریق دادن کالای منطبق وجود دارد لذا اجرای عین تعهد بر هر چیزی مقدم است مگر اینکه اساساً امکان ایفای تعهد نباشد که در این صورت بحث از حق ترمیم منتفی است و فسخ به عنوان آخرین راه حل اتخاذ می‌شود. م. ۴۸۲ ق. م. به

و همکاران، تفسیر قانون مدنی، انتشارات سمت، ۱۳۹۳، چاپ ششم، تهران، ص ۱۶۰- شهیدی، مهدی، حقوق مدنی ۶، مجمع علمی و فرهنگی مجد، ۱۳۸۲، چاپ اول، تهران، ص ۱۱۸.

۷۰. کاتوزیان، ناصر، قواعد عمومی قراردادها، انتشارات بهنشر، ۱۳۶۸، ج ۵، چ اول، ص ۱۳۵.

۷۱. جویباری نژاد، اکبر، «تأثیر درخواست تعمیر کالا از سوی فروشنده در اعمال حق فسخ خریدار»، پژوهشنامه حقوق و علوم سیاسی، سال اول، شماره اول، تابستان ۱۳۸۵، ص ۱۰۳-۱۰۳- ترجمی‌العاملی، سید محمد حسن، الزبده الفقهیه فی شرح الروضه البییه، دارالفقه للطباعه و النشر، ۱۴۲۷ ق، ج ۴، چاپ چهارم، قم، ص ۵۹۸- نجفی کاشف الغطاء، محمد حسین بن علی بن محمد رضا، وجیزه الاحکام، موسسه کاشف الغطاء، ۱۳۶۶، جلد ۳، چاپ دوم، نجف، ص ۱۶۰.

۷۲. امامی، حسن، حقوق مدنی، کتابفروشی اسلامی، ۱۳۷۰، ج ۲، چاپ ششم، تهران، ص ۴۵.

این نکته اشاره دارد. مطابق این ماده «اگر مورد اجاره عین کلی باشد و فردی که موجد داده معیوب در آید مستاجر حق فسخ ندارد و می تواند موجد را مجبور به تبدیل آن نماید و اگر تبدیل آن ممکن نباشد حق فسخ خواهد داشت»^۱.

ب) در فرضی که مورد معامله عین معین است به صرف نقض ولو جزئی حق فسخ ایجاد می شود. مبنای تحلیلی حکم این است که در صورت وجود نقص در عین معین مشخص می شود که مورد معامله واجد شرایط مورد نظر نیست و عین دیگری نیز نمی تواند جایگزین آن شود. این رویکرد حتی در خصوص شرط که فرع بر اصل عقد است مورد توجه قرار گرفته است. م. ۲۳۵ ق. م. مقرر می دارد هرگاه شرطی که در ضمن عقد شده است شرط صفت باشد و معلوم شود آن صفت موجود نیست کسی که شرط به نفع او شده است خیار فسخ خواهد داشت.

یکی از نهادهای مؤثری که می تواند در حفظ اعتبار قرارداد و مقابله با فسخ بی فایده آن مفید واقع شود تئوری ممنوعیت سوءاستفاده از حق است که در اصل ۴۰ ق. اساسی و م. ۱۲۰ ق. مدنی شناسایی شده است. با اینکه در خصوص معیار تشخیص سوءاستفاده از حق وحدت نظری وجود ندارد ولی به نظر می رسد در صورتی که نقص قراردادی بدون زحمت و تأخیر غیرمتعارف می تواند به نحوی ترمیم یابد که دیگر فایده ای بر فسخ بار نشود می توان فسخ قرارداد بدون توجه به پیشنهاد ترمیم مؤثر نقص را سوءاستفاده از حق تلقی کرد و از شناسایی آن امتناع کرد. فایده توسل به این نظریه این است که صرفاً مانع استفاده از فسخ در صورت جمع شرایط ترمیم است و باعث سقوط آن نمی شود بنابراین در صورتی که ناقض قرارداد نتواند یا نخواهد نقص را فوراً و بدون هرگونه زحمت غیرمتعارف و ... جبران نماید مانع، برطرف شده و زیان دیده می تواند رابطه موجود را بر هم زند.

نتیجه گیری

شناسایی حق ترمیم ابزاری است که در راستای حفظ اعتبار قرارداد، رعایت حسن نیت و تعهد همکاری ایفای نقش می کند. شناسایی چنین حقی به منزله دور شدن از تلقی قرارداد به مثابه یک کارزار محض و پذیرش آن به عنوان یک پروژه مبتنی بر همکاری متقابل طرفین

قرارداد است. کنوانسیون وین با اینکه در نظر داشته به یکنواختی در تجارت بین‌المللی کمک کند ولی اتخاذ رویکرد سازشی در آن باعث شده که سند در رسیدن به این هدف مهم موفق نباشد و استفاده از عبارت مبهم باعث ظهور آراء و نظرات متفاوت در خصوص رابطه ترمیم و فسخ شده است، در حالی که رویکرد اصول یونیدروا با ذات حق ترمیم و فلسفه حاکم بر آن یعنی ضرورت حفظ اعتبار قرارداد تا جایی که ممکن است سازگار است.

در حقوق ایران باینکه اصل لزوم یکی از اصول حاکم بر قراردادها است ولی در خصوص لزوم حفظ اعتبار قرارداد بعد از نقض آن رویکرد منسجمی موجود نیست. رویکرد غالب به تبعیت از فقه این است که فسخ بر هر حقی مقدم است و پیشنهاد ترمیم نمی‌تواند مانعی در اعمال اختیار فسخ باشد. لیکن در موارد محدودی به نبود حق فسخ با زوال مبنای آن اشاره شده است که به نظر قابلیت تسری به سایر موارد عدم انطباق را ندارد. ولی تئوری ممنوعیت سوءاستفاده از حق که در قانون اساسی کشور نیز منعکس شده است می‌تواند با شرایطی زمینه کنترل حق فسخ زیان‌دیده را فراهم سازد تا اعمال مطلق این حق به برهم خوردن بدون فایده رابطه حقوقی منتهی نشود. با لحاظ اینکه رویکرد رایج در کنوانسیون بر تقدم فسخ بر ترمیم استوار است الحاق کشورمان به این سند مهم بین‌المللی در تضاد با سیستم حقوقی ایران نیست اگرچه شناسایی چنین حقی به تقویت اعتبار قرارداد، حسن نیت و همکاری در قرارداد کمک می‌کند و به تبع وجهه حقوقی کشور را در تجارت بین‌المللی افزایش می‌دهد.

منابع

فارسی و عربی

- اخلاقی، بهروز و امام، فرهاد، اصول قراردادهای تجاری بین‌المللی، (تهران: موسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی، ۱۳۷۹).
- امامی، حسن، حقوق مدنی، جلد ۲، (تهران: کتاب‌فروشی اسلامی، ۱۳۷۰).
- ترحینی‌العاملی، سید محمدحسن، الزبده الفقهیه فی شرح الروضه البهیة، جلد ۴، (قم: دارالفقه للطباعه و النشر، ۱۴۲۷).
- جویباری نژاد، اکبر، «تأثیر درخواست تعمیر کالا از سوی فروشنده در اعمال حق فسخ خریدار»، پژوهشنامه حقوق و علوم سیاسی، سال اول، شماره اول، تابستان ۱۳۸۵.
- جمعی از نویسندگان، تفسیری بر حقوق بیع بین‌المللی، ترجمه مهرباب داراب پور، جلد ۲، (تهران: کتابخانه گنج دانش، ۱۳۷۴).
- شهیدی، مهدی، حقوق مدنی ۶، (تهران: مجمع علمی و فرهنگی مجد، ۱۳۸۲).
- شیروی، عبدالحسین، «فسخ قرارداد در صورت امتناع متعهد از اجرای تعهد در حقوق ایران»، مجله مجتمع آموزش عالی قم، سال اول، شماره اول، زمستان ۷۷.
- صادقی نشاط، امیر، «حق فسخ قرارداد باوجود امکان الزام به اجرا در حقوق ایران»، فصلنامه حقوق، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، دوره ۳۹، شماره ۴، زمستان ۸۸.
- صفایی، سید حسین، دوره مقدماتی حقوق مدنی، جلد ۲، (تهران: نشر میزان، ۱۳۸۲).
- _____ و همکاران، حقوق بیع بین‌المللی با مطالعه تطبیقی، (تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، ۱۳۸۴).
- قاسم‌زاده، مرتضی و همکاران، تفسیر قانون مدنی، (تهران: انتشارات سمت، ۱۳۹۳).
- کاتوزیان، ناصر، نظریه عمومی تعهدات، (تهران: نشر دادگستر، ۱۳۷۹).
- _____، قواعد عمومی قراردادها، جلد ۵، (تهران: انتشارات به نشر، ۱۳۶۸).
- نجفی کاشف الغطاء، محمدحسین بن علی بن محمدرضا، وجیزه الاحکام، جلد ۳، (نجف: موسسه کاشف الغطاء، ۱۳۶۶).

English Sources

- Agapiou, Nevi, Buyer,s Remedies under the CISG and English Sales Law: A Comparative Analysis, 2016, Available at: <https://ira.le.ac.uk/bitstream/2381/36373/1/2016>.

- Al-Hajaj, Amir, *The Concept of Fundamental Breach and Avoidance under CISG*, 2015.
- Alison E. Williams, *Forecasting the Potential Impact of the Vienna Sales Convention on International Sales Law in the United Kingdom*, *Pacw Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, Kluwer Law International, 2000-2001. www.cisg.law.pace.edu.
- Bianca, Cesare Massimo & Bonell, Michael Joachim, *Commentary on the International Sales Law: The 1980 Vienna Sales Convention*, Milan: Giuffrè, 1st Edition, 1987.
- Bygum, af Mette, *Extention and Limitation of the Buyer,s Right to Avoid the Contract under the CISG*, 2010, p. 16. Available at: law.au.dk/2010.
- Corinne, Widmer, *Obligations of Seller: Article 34 in Ingeborg, Schwenzer (ed), Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 3rdEdn, OUP, 2010.
- Enderlein, Fritz, *Rights and Obligations of the Seller under the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, 1999.
- Enderlein, Fritz, Maskow, Dietrich, *International Sdales Law: United Nations Convention on Contract for the International Sale of Goods Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods*, Oceana Publications, 1st Edition.
- Felemegas, *An International Approach to the Interpretation of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) As Uniform Sales Law*.
- Fountoulakis, Christiana, *Remedies for breach of contract under the United Nations Convention on the International Sale of Goods*, 2010.
- Gartner, Anette, *Britain and The CISG: The Case for Ratification- A Comparative Analysis with Special Reference to German Law*, available at: www.CISG.org. Last Visit: 2018/ 11/ 29.
- Hillman, Robert, *Applying the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: The Elusive Goal of Uniformity*, 1995, *Cornell Review of The Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, Available at: www.Cisg.law.pace.edu.
- Honnold, *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Conventions*, 2d ed, Kluwer, 1991.
- Honnold, O. John, *TheSales Conventions: Background, Status, Application*, Available at: [http:// www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/honnold-background.html](http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/honnold-background.html)
- Huber, *The CISG: A NewTextBook for Students and Practitioners*, Sellier European Law Publishers, 2007.
- Huber, *The CISG ANew Text Book for Students and Practitioners*, Sellier European Law Publishers 2007.
- Jafarzadeh, Mirghasem, *Buyers Right to Withhold Performance and Termination of Contracts: A Comparative Study under English Law*, Vienna

- Convention, Iranian and Shi,ah Law, 2001. www. Cisg, pace. Edu.
- Keller, Bertram, Early Delivery and Seller,s Right to Cure Lack of Conformity:Article 37 CISG and UNIDROIT Principles Comparative, 2004.
 - Koch, Robert, The Concept of Fundamental Breach under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG) 1998, Kluwer Law International (1999).
 - Liljeblad, Fredrik, The Status of Good Faith in the 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods -A Study in the Light of Article 7.
 - Liu, Chengwei, Cure by Non-Conforming Party: Perspectives from the CISG, UNIDROIT Principles, PECL and Case Law, 2005.
 - Lookofsky, Joseph, The 1980 United Nations Convention on Contracts forthe International Sale of Goods.
 - Lookofsky, Joseph, The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Honnold, O. John., Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention.
 - Lookofsky, The 1980: Intenational Encyclopedia of Laws, Blanpain, Gen. ed, Kluwer, 1993.
 - Muller-Chen, Markus & M. Pair, Lara, (2011), Avoidance for Non-Conformity of Goods under Article 49 (1)(A) CISG, Liber Amicorum Bergsten.
 - Ney, Frederic, The Cases where the Buyer has Acquired the Right to Avoid the Contract but Loses it Due to its Own Behaviouror other Circumstances (Art. 49(2), 82 CISG), 2014.
 - Permats, christoffer, Seller,sRight to Cure under the United Nations Convention for the International Sale of Goods (CISG),, 2011, Lund University, Available at: lup.lub.lu.se.
 - Powers, Paul, Defining the Undefinable: Good Faith and the United Nations Convention on Contracts for, 1999, 18 J L & Com.
 - Uncitral Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, 2016. www.uncitral.org.
 - SadeghiMoghadam, Mojtaba, The Buyer,s Right to Avoid the Contract due to Non-Conformity of the Goods under the CISG, International Journal of Law, V.2, Issue 3, 2016, p. 37.
 - Schlechtriem, Peter, Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG), 2rd edn, Clarendon, 1998.
 - Schlechtriem, Peter, Uniform Sales Law - The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods.
 - Singh, L, United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) [CISG]: An Examination of the Buyers Remedy of Avoidance under the CISG: How is the Remedy Interpreted, Exercised and what are the

Consequences of Avoidance? 2006, Available at: <http://eprints.uwe.ac.uk/25534>.

- Stone, Bradford, Contracts for the International Sale of Goods: The Convention and The UCC, Michigan State International Law Review, 2015, Vol. 23. 3.

- Wesler, Rudolf & Wesler, Irene, Legal Remedies in Breach of Contract by the Seller under CISG.

- Will, Michael, in Bianca-Bonell Commentary on the International Sales Law, Giuffrè: Milan (1987).

- Yovel, Jonathan, The Seller's Right to Cure a Failure to Perform: An Analytic Comparison of the Perspective Provisions of the CISG and the PECL, Nordic Journal of Commercial Law, 2005.

